

FINANCIERINGSINSTRUMENTEN VOOR DE INDUSTRIE IN DE EEMSDDELTA

Ministerie van Economische Zaken | Provincie Groningen | NOM

November 2014

Inleiding

Dit document geeft u een overzicht van een aantal bestaande regelingen, waarvan wij denken dat die goed toepasbaar zijn voor de industrie in de Eemsdelta.

We pretenderen geen volledig overzicht te geven van het woud van regelingen, maar doen suggesties voor de meest voor de hand liggende regelingen die bij de Provincie Groningen en het ministerie van EZ beschikbaar zijn en een geven kort overzicht van de financieringsproducten van de NOM.

Tip 1: De websites www.123subsidie.nl en www.rvo.nl hebben een heel toegankelijk subsidieloket, waar u door middel van het invullen van uw wensen/plannen direct een overzicht krijgt van de beschikbare en passende regelingen.

Tip 2: Het loont al heel snel om een subsidieadviseur in te huren. Wij zijn ook geen experts op het gebied van alle regelingen. Subsidieadviseurs wel.

Mocht u nog steeds vragen hebben kunt u terecht bij de onderstaande contactpersonen.

Provincie Groningen: Barbara Huneman, b.d.huneman@provinciegroningen.nl, 06-27596573

Ministerie EZ: Monique Smit, M.Smit1@minez.nl, 06-52486321

NOM: Errit Bekkering, bekkering@nom.nl , 06-25008370

Hartelijke Groet,

René Scheffers

Delfzijl, 5 november 2014

Overzicht regelingen Provincie Groningen

IAG 4

IAG staat voor innovatief actieprogramma Groningen. Het is een subsidieprogramma voor kennisinstellingen en bedrijfsleven (bij voorkeur MKB). Het programma stimuleert de ontwikkeling en het op de markt brengen van nieuwe ideeën en producten in het Groninger bedrijfsleven. Subsidie kan worden aangevraagd worden voor experimentele/industriële ontwikkeling en pilots en demo's. Het totale budget voor IAG 4 betreft € 6,4 mln., van zowel EU/SNN als provincie.

Er is € 1.600.000,- voor "energie gerelateerde" projecten. Maximaal 50% per project, maximaal € 200.000,- per project. Projecten gericht op: **Energiesysteem 2.0** kenmerking zich onder andere op:

- Integrale energiebenadering; zoeken naar oplossingen voor decentrale oplossingen, balancering, etc.
- Bio-energie en bio-raffinage (power to gas/products/balancing/chemicals).
- Switch-to-smart Grids.
- Gas als transitiebrandstof.

De andere thema's binnen IAG 4 zijn: healthy aging, bio-based economy en transsectorale innovatie.

Het programma is open sinds oktober 2014 en zal ongeveer een jaar open staan (of eerder sluiten als de middelen zijn toegezegd).

Meer info op: www.provinciegroningen.nl/loket/subsidies/werken-en-ondernemen/innovatief-actieprogramma-groningen/

Waddenfonds

Het Waddenfonds is een investeringsfonds voor projecten in het waddengebied die de ecologie van het gebied verbeteren. Naast natuurontwikkeling is er door de tweede kamer destijds bedongen dat 50% van de middelen ten goede komen aan economische projecten. Op dit moment vormen de drie noordelijke provincies (Noord-Holland, Friesland, Groningen) het bestuur van het Waddenfonds. Na 2 pilot jaren is er in 2013 gewerkt aan een nieuw waddenfondsprogramma. Daarin zijn 9 thema's opgenomen:

1. Natuur
2. Water
3. Werelderfgoed, cultuurhistorie, landschapsontwikkeling
4. Duurzame recreatie en toerisme
5. Verduurzaming energiehuishouding
6. Duurzame Havens
7. Duurzame Visserij
8. Duurzame agrarische sector
9. Budget Lokale innovaties

Voor de economische ontwikkeling in de Groningse Waddenhavens zijn thema 5 en 6 belangrijk. Specifieke info voor beide thema's betreft:

- Thema 5 "Verduurzaming Energiehuishouding" sluit met name aan bij actielijn 5.2 (Bio)gas als scheepsbrandstof in het kader van de LNG opgave. Actielijn 5.4 Inpassen en benutten offshore Windenergie past bij de Power to Gas ontwikkeling.
- Thema 6 "Duurzame Havens" geeft goede aanknopingspunten voor LNG infrastructuur (actielijn 6.2; Themalijn Gas-infrastructuur) en actielijn 6.3 "verduurzaming van logistieke en industriële processen (nieuwe technologie/ toepassing groene grondstoffen/ reststromen /

biobased economy) die leidt tot vermindering van de belasting van de ecologie van de Waddenzee.

- **In 2015 zullen er twee openstellingsrondes zijn voor Pilot en DEMO projecten. Let wel financiering en vergunningen dienen rond te zijn bij indiening.**

Meer info: www.waddenfonds.nl

I&D MKB

Het betreft een zeer laagdrempelige regeling voor MKB-ondernemers om subsidie te vragen op 'harde' investeringen in innovatieve en duurzame productiemiddelen in de onderneming. Het betreft een bijdrage van maximaal 25% tot een maximum van € 50.000,-.

Openstelling: februari 2015.

SUBSIDIES EN REGELINGEN VAN HET MINISTERIE VAN EZ

Meer info: www.rvo.nl

BASISPAKKET

Algemeen: Green Deals

1. Modules Starten, groeien en overdragen.

- **Seed Capital-regeling**
- **Borgstelling MKB-kredieten (BMKB)**
- **Groefaciliteit**
- **Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)**
- **Garantieregeling Scheepsbouwfinanciering (GSF)**
- **Fonds Opkomende Markten (FOM)**
- **Business Angels (BAN)**
- **Vroege fase financiering (VFF)**

2. Module Innoveren

- **Aftrek voor speur- en ontwikkelingswerk (WBSO)**
- **Research en Development Aftrek (RDA)**
- **Innovatiebox**
- **Innovatiekrediet**
- **Eurostars**
- **Small Business Innovation Research (SBIR) programma**

3. Module Internationaal Ondernemen

- **Exportkredietverzekering (EKV)**
- **Horizon 2020**

PROGRAMMATISCH PAKKET

4. Module Sterktes in innovatie

- **Subsidie innovatiegerichte onderzoeksprogramma's**
- **Innovatieprogramma's**
- **MIT regeling en valorisatie regeling agri-Food**
- **TKI toeslagregeling**

5. Module Energie en Duurzaamheid

- **Subsidie stimulering duurzame energieproductie (SDE+)**
- **Energie-investeringsaftrek (EIA)**

6. Module Internationaal Excelleren

- **2xplore-Haalbaarheidsstudies**

Toelichting EZ instrumenten

Green Deals

Bedrijven, maatschappelijke organisaties of overheden lopen soms tegen knelpunten aan als ze een duurzaam initiatief willen realiseren. De Rijksoverheid kan dan helpen om deze barrières te doorbreken door een Green Deal met ze aan te gaan.

Met de ondertekening van de 'Intentieverklaring Green Deal' geven bedrijven, maatschappelijke organisaties en het Rijk gezamenlijk aan, actief mee te werken om een duurzaam initiatief te realiseren en worden afspraken vastgelegd

Seed Capital regeling.

Sinds 01-01-2012 stelt het Ministerie van EZ het Innovatiefonds MKB+ beschikbaar. In de periode 2012 tot en met 2015 is in totaal € 500 mln. beschikbaar.

Het Innovatiefonds MKB + omvat de financieringsinstrumenten die beschikbaar zijn voor innovatie en financiert bovendien snel groeiende innovatieve ondernemingen. De focus ligt hierbij op de fase waarin kennis wordt omgezet in een eindproduct. Van kennis naar kassa.

Het fonds bestaat uit drie pijlers:

1. Innovatiekrediet;
2. Seed capital regeling;
3. Fund of Funds.

Ad1. Innovatiekrediet Zie hieronder

Ad 2. De SEED Capital-regeling

De Seed Capital-regeling maakt het mogelijk dat investeerders technostarters en creatieve starters kunnen helpen hun technologische en creatieve kennis om te zetten in toepasbare producten of diensten. De regeling verbetert de risico-rendementsverhouding voor investeerders en vergroot de financieringsmogelijkheden voor technostarters en creatieve starters. Het budget voor de Seed-tender is 2013 bedraagt 16 miljoen euro. Daarnaast is 4 miljoen euro beschikbaar gesteld voor investeringsfondsen die zich richten op creatieve starters..

Borgstelling MKB kredieten

Bij de BMKB staat de overheid borg tot 1,5 miljoen euro voor bedrijfsfinanciering. Doordat de overheid garant staat voor een deel van de lening, is de bank eerder bereid een lening te verstrekken. De BMKB borgstellingregeling is bestemd voor ondernemingen met maximaal 250 werknemers met een jaaromzet tot 50 miljoen euro of een balanstotaal tot 43 miljoen euro.

Voor starters en innovatieve MKB- ondernemers zijn extra mogelijkheden binnen de BMKB.

Groefaciliteit

Op grond van deze regeling verstrekt de overheid garanties (50%) aan financiers voor het verstrekken van risicodragend vermogen aan ondernemingen.

De Groeifaciliteit hanteert verschillende maximum garantiebedragen:

- Een bank kan een garantiefinanciering verstrekken tot maximaal 5 miljoen euro in de vorm van achtergestelde leningen;
- Risicodragend vermogen (achtergestelde leningen en/of aandelenkapitaal) verstrekt door participatiemaatschappijen valt tot maximaal 25 miljoen euro onder de garantieregeling

Garantie Ondernemingsfinanciering

De GO-regeling is bestemd voor ondernemers die krediet willen aantrekken en is gericht op (middel)grote ondernemingen met substantiële activiteiten in Nederland. Door de GO kunnen banken een 50% Staatsgarantie krijgen op middelgrote- en grote leningen.

De GO is per 1 november 2013 verruimd tot uiterlijk 31 december 2014. Leningen van maximaal 150 miljoen euro zijn nu tot 75 miljoen euro gegarandeerd. Eerder was maximaal 25 miljoen euro gegarandeerd.

Garantieregeling Scheepsbouwfinanciering

De GSF-regeling is bestemd voor scheepswerven die krediet willen aantrekken voor de financiering van een scheepsnieuwbouwproject voor zeeschepen, binnenvaartschepen of luxe jachten.

Door de GSF kunnen banken 80% Staatsgarantie krijgen op de bouwfinanciering van een schip. De sector kan door deze regeling beter concurreren met buitenlandse werven die van soortgelijke garantieregelingen gebruik kunnen maken.

Per jaar is 1 miljard euro beschikbaar voor garanties voor scheepsnieuwbouwprojecten. Een werf kan maximaal 300 miljoen euro per jaar aan garanties krijgen.

Fonds Opkomende Markten

In het kader van FOM verstrekt FMO (middel)lange termijnfinancieringen (max. € 10 miljoen, looptijd 3 tot 12 jaar) aan lokale dochterondernemingen of joint ventures van Nederlandse bedrijven die behoefte hebben aan financiering voor de (verdere) ontwikkeling van hun activiteiten die niet financierbaar zijn door commerciële banken. Deze activiteiten zijn gelijk aan, of lijken op die van de Nederlandse sponsor. Het Nederlandse bedrijf heeft de controlerende zeggenschap en investeert ook zelf risicodragend in de dochter of joint venture. Afhankelijk van de specifieke financieringsbehoefte kan de FOM-financiering het karakter hebben van een (blanco) lening, een garantie, een achtergestelde lening (risicokapitaal) of een participatie.

Business Angels

Business Angels Netwerk Nederland (BAN Nederland) is een koepelorganisatie van matchmakers en intermediairs tussen ondernemers en particuliere investeerders (Business Angels). Zij willen informaal investment maximaal beschikbaar en toegankelijk maken voor ondernemers en investeerders in Nederland.

De netwerken die bij BAN Nederland zijn aangesloten helpen startende ondernemers aan investeringskapitaal. De aangesloten netwerken zijn:

- Investormatch
- TIIN Capital
- BiD Network
- Oost NV
- Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland b.v.
- Money Meets Ideas (Schretlen & Co NV en KplusV organisatieadvies)
- Mind Hunter
- NextStage
- De Investeerdersclub
- Informal Capital Network
- Woman professionals Group

Vroegefasefinanciering (VFF)

Bedrijven komen door gebrek aan financiering minder vaak door de vroege fase en de eerste vervolgfase heen. Dit is vooral het geval als ondernemers vernieuwende concepten en ideeën op de markt willen brengen. Daarom is vroegefasefinanciering (VFF) ontwikkeld. Met de vroegefasefinanciering kunnen ondernemers een risicodragende geldlening ontvangen. Hiermee kunnen zij onderzoeken of hun idee (of concept) een kans van slagen heeft op de markt. De lening en de hierop berekende rente moeten zij terugbetalen. De rente bedraagt 5,53% (per 1 juli 2014). De referentierente is variabel en wordt door de Europese Commissie bepaald.

Zowel starters als gevestigde bedrijven kunnen profiteren van de vroegefasefinanciering. VFF richt zich op 3 doelgroepen:

- mkb-ondernemers (klein en middelgroot)
- innovatieve starters (< 6 jaar)
- academische innovatieve starters (waarvan economische activiteiten rechtstreeks en onmiddellijk voortkomen uit onderzoek van een universiteit, een academisch ziekenhuis)

In 2014 bedraagt het totale budget voor de vroegefasefinanciering € 6,4 miljoen

Aftrek voor Speur en Ontwikkelingswerk

De WBSO is bedoeld voor innoverende ondernemers in Nederland, van zelfstandige tot midden- en kleinbedrijf tot multinational. Met de WBSO (Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk) worden de loonkosten voor speur- en ontwikkelingswerk (S&O vergelijkbaar met R&D) verlaagd. Dit door de afdracht van loonheffing over de loonkosten te verminderen.

Het budget voor de WBSO bedraagt in 2014 756 miljoen euro.

Research en Development Aftrek

De RDA is bestemd voor ondernemers die speur- en ontwikkelingswerk uitvoeren en gebruik maken van de WBSO. De RDA is bedoeld om financiële lasten voor speur- en ontwikkelingswerk te verlagen. Voor uren of loonkosten is er de Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk (WBSO). Voor andere kosten en uitgaven van S&O-projecten is er de RDA. De RDA biedt fiscaal voordeel, namelijk een aftrekpost voor de aangifte inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting.

Voor 2014 is het budget 302 miljoen euro.

Innovatiebox

Bedrijven met een octrooi of een Speur- en Ontwikkelingswerk (S&O)-verklaring voor eigen innovatie komen in aanmerking voor belastingvoordeel. Ondernemers met een bv of nv kunnen de winsten uit hun innovaties onderbrengen in de Innovatiebox, een speciale tariefbox (5 procent) binnen de vennootschapsbelasting. De winst moet voor minstens 30 procent het gevolg zijn van het verleende octrooi.

Innovatiekrediet

Het innovatiekrediet is bestemd voor de financiering van veelbelovende innovatieve projecten die binnen enkele jaren leiden tot nieuwe producten. Zowel starters als gevestigde bedrijven kunnen daarvan gebruik maken.

Het geld is een risicodragend krediet, waarop rente wordt berekend. De rente hangt af van het risicoprofiel en bedraagt voor nieuwe projecten 4, 7 of 10%. Kleine bedrijven kunnen met het Innovatiekrediet 45% van de ontwikkelingskosten van een project financieren, middelgrote bedrijven 35% en grote bedrijven 25%. In het geval van samenwerkingsverbanden kan het maximale kredietpercentage verhoogd worden tot 40% of 50%. Indien het project in technische zin mislukt, kan het verstrekte geld kwijtgescholden worden. Slaagt het project, dan wordt de lening inclusief opgebouwde rente binnen tien jaar terugbetaald volgens een afgesproken schema.

In 2014 bedraagt het budget voor het Innovatiekrediet 60 miljoen euro.

Eurostars

Eurostars geeft projecten financiële ondersteuning via de nationale overheid van ieder deelnemend land. Eurostars is een Europees innovatieprogramma en een initiatief van EUREKA en de Europese Commissie.

Eurostars helpt (kleine) bedrijven om marktgerichte technologische ontwikkeling uit te voeren. Het doel is de time-to-market van deze nieuwe technologieën te verkorten en de technische risico's te verkleinen. De verwachting is dat hierdoor kleine bedrijven zich sneller zullen kunnen ontwikkelen en groeien in omzet en aantal medewerkers.

Eurostars is bestemd voor het onderzoekuitvoerende mkb (research performing SME), dat zijn bedrijven die minstens 10% van de omzet of 10% van hun fte's inzetten voor toegepast onderzoek en experimentele ontwikkeling. Er moet sprake zijn van samenwerking tussen partijen uit minstens twee Eurostars-landen.

Eurostars heeft voor de eerste fase (tot en met 2013) een budget van € 400 miljoen beschikbaar.

Small Business Innovation Research

Via SBIR worden bedrijven in staat gesteld om in competitie concrete producten, processen of diensten uit te ontwikkelen, zodat deze gecommmercialiseerd kunnen worden. De overheid geeft eerst opdracht voor een haalbaarheidsonderzoek. Daarna worden de beste voorstellen geselecteerd voor een opdracht voor de ontwikkelfase, waarin tot een werkend demo of een testserie kan worden gekomen. SBIR wordt ingezet om oplossingen te ontwikkelen voor maatschappelijke problemen. Het gaat om 100 procent betaalde opdrachten en niet om subsidie.

Exportkredietverzekeringsfaciliteit

Kredietverzekering namens en voor rekening van de Staat heeft meestal betrekking op exporttransacties met een krediettermijn of uitvoeringsduur langer dan twaalf maanden. Het betreft hierbij altijd de export van kapitaalgoederen zoals machines, vrachtwagens of schepen of de uitvoering van aannemingswerken.

Horizon 2020

Horizon 2020 is het programma van de Europese Commissie om Europees onderzoek en innovatie te stimuleren. Horizon 2020 loopt sinds 1 januari 2014 en is de opvolger van het Zevende Kaderprogramma (KP7).

Horizon 2020 krijgt een totaalbudget van ongeveer € 80 miljard voor de periode 2014-2020.

Met Horizon 2020 wil de Europese Unie (EU) het concurrentievermogen van Europa vergroten door wetenschap en innovatie te stimuleren. Daarnaast wil de EU het bedrijfsleven en de academische wereld uitdagen om samen oplossingen te bedenken voor maatschappelijke vraagstukken die in heel Europa spelen. Bijvoorbeeld klimaatverandering, vergrijzing, voedselveiligheid en betaalbare duurzame energie.

Horizon 2020 biedt zowel kennisinstellingen, bedrijven als individuele wetenschappelijke onderzoekers de mogelijkheid op:

- financiering van een innovatief project
- het aantrekken of behouden van onderzoekers
- het versterken van hun internationale netwerk
- het opdoen van nieuwe kennis en expertise

Subsidie Innovatiegerichte Onderzoeksprogramma's

Via Innovatiegerichte Onderzoeksprogramma's (IOP's) stimuleert EZ langdurige strategische R&D-samenwerking tussen bedrijven en publiek gefinancierde kennisinstellingen op sleutelgebieden. In de afgelopen jaren zijn 24 IOP's gestart op sleutelgebieden. Het gaat niet alleen om het uitvoeren van onderzoek, maar ook kennisverspreiding van de onderzoeksresultaten naar bedrijven en het onderwijs is zeer belangrijk. Een aantal IOP's zijn nog in uitvoering. Het is niet te verwachten dat nieuwe IOP's worden opgestart.

Innovatieprogramma's

Innovatieprogramma's stimuleren samenwerking op het gebied van innovatie tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en kennisinstellingen. Een innovatieprogramma moet internationaal onderscheidend zijn en een gerichte focus hebben op onderdelen van een markt of technologie waarin Nederland kan uitblinken. De overheid ondersteunt deze innovatieprogramma's om in de toekomst tot de Europese top van kenniseconomieën. Voorbeelden zijn Food en Nutrition Delta of Polymeren. Innovatieprogramma's zijn geïntegreerd in het Topsectorenbeleid.

MIT regeling (MKB-innovatiestimulering Topsectoren)

EZ probeert te bevorderen dat het mkb aansluit bij innovatieactiviteiten binnen de topsectoren. EZ heeft daarvoor de MIT regeling ontworpen. Iedere topsector kiest welke instrumenten men wil inzetten om het mkb te betrekken. De topsectoren kunnen kiezen uit 5 instrumenten:

- technische haalbaarheidsprojecten
- R&D Samenwerkingsprojecten
- InnovatiePrestatieContracten (IPC's)
- kennisvouchers
- mkb kan hooggekwalificeerd personeel inhuren van onderzoeksorganisaties of grote bedrijven

Aanvullende mogelijkheden specifiek voor TKI's in 2013

Specifiek voor ondersteunende activiteiten vanuit de Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI's) zijn er 2 instrumenten beschikbaar. Bijvoorbeeld voor het organiseren van netwerkactiviteiten of om innovatiemakelaars in te schakelen die het mkb ondersteunen.

TKI toeslagregeling

De TKI-toeslag is bedoeld om privaat-publieke samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie in Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI) te stimuleren. Het gaat daarbij om 19 erkende TKI's. Bij een TKI moeten minimaal 3 ondernemingen en 3 publiek gefinancierde onderzoeksorganisaties. De kwantitatieve inzet van private bedrijven binnen de TKI's (cash en in-kind) bedraagt in 2015 en verder 40 %

NOM Financieringsproducten

Aanjaagfinanciering

Achtergestelde lening van € 50.000 tot € 200.000,- Er is sprake van een kansrijk gereed product waarvan de toegevoegde waarde duidelijk is. Er is kapitaal nodig om een extra stap te kunnen

Bedoeld voor kansrijke, jonge bedrijven opererend binnen de topsectoren of provinciale speerpunten (chemie, creatieve industrie, energie, high tech systems, logistiek, life sciences, tuinbouw, agrifood, water, biobased economy, sensortechnologie en healthy ageing).

Mezzaninefinanciering

Achtergestelde lening van € 200.000,- tot €1.500.000 (looptijd circa 6 jaar)

De mezzanine lening is bedoeld om de financiële structuur van uw bedrijf te versterken. Bij deze vorm van lening is de NOM geen aandeelhouder. Het bedrijf moet stevig genoeg zijn om de lening te kunnen aflossen

Groei / overname financiering

Combinatie van aandelenkapitaal en achtergestelde lening tussen de € 200.000,- en € 2.500.000,-

F-linc

F-linc helpt innovatieve ondernemers bij de ontwikkeling van hun ideeën tot een concreet businessplan. Vervolgens draagt F-linc deze ondernemers voor aan haar investeringsnetwerk, bestaande uit circa 250 financiers welke risicokapitaal willen en kunnen verstrekken.